GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŨ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŨ XLVIII.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţi.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 143. Vineri, 28 Iunie, (10 Iuliu). 1885.

Braşovŭ, 27 Iunie (9 Iuliu) 1885.

La articulii nostri despre atitudinea Archiereilorŭ români, dela 1879 încóce, în cestiunea limbei romane, o fóiă maghiară face nisce observări fórte caracteristice şi instructive ḑicêndŭ între altele:

„Archiereii români sunt şi după noi în eróre dér nu în aceea eróre ce li-o atribue „Gazeta.“ Nu ne place când cineva nu e nicĭ caldŭ, nicĭ rece; o asemenea stare strică orĭ şi căreĭ cause, dér le strică şi acelora, carĭ au creatŭ acéstă stare.“

„Noi amŭ aşteptá dela Archiereii români cu totulŭ altă procedere, în interesulŭ bisericei şi a poporului românŭ: In deosebĭ amŭ aşteptá dela dênşii o muncă vêdită, o păşire energică ca sĕ aibă apoi prilegiu „Gazeta“ cu soţii ei d'a se văierá ...,“

„Sĕ şeḑi pe două luntrii nu merge. A fi numai pe jumĕtate amicŭ, este a fi pe jumĕtate inimicŭ. Una din două: Archiereii români trebuie sĕ stea séu cu totulŭ pe-o parte, séu cu totulŭ pe cealaltă parte . .“ („Ellenzék“ nr. 155 dela 8 Iuliu a. c.)

Suntemŭ mulţumitori fóiei cluşiene pentru sinceritatea, cu care îşĭ espune dorinţele. Archiereii noştri se potŭ convinge din cuvintele ei despre unŭ adevĕrŭ, pe care póte pănă acuma nu l'au cumpĕnitŭ cu destulă seriositate.

Au ajunsŭ într'adevĕrŭ lucrurile aşa departe, încâtŭ înalţii prelaţi ai bisericei române stau faţă cu grava alternativă: ca sau sĕ mérgă în tóte cu poporulŭ românŭ, apĕrândŭ interesele de viaţă ale lui şi ale bisericei romane cu curagiu şi perseverenţă, séu sĕ trécă cu totulŭ în tabĕra adversarilorŭ limbei şi ai naţionalităţii nóstre.

Totdéuna le-amŭ spusŭ prelaţilorŭ românĭ, că aceea vréu contrarii noştri ca sĕ-i aibă în mrejele lorŭ: cu şcólă şi cu biserică cu totŭ. I-amŭ conjuratŭ întotdéuna sĕ nu ia lucrurile prea uşorŭ şi sĕ fie decişĭ şi energicĭ în apĕrarea limbei române.

Acum, că Archiereii noştri s'au feritŭ de a se pronunţa categoricŭ prin cuvêntŭ şi faptă pentru noi şi pentru causa română, vinŭ adversarii şi le punŭ ei înşişĭ alternativa: *orĭ cu ei, orĭ cu noi!*

Tertium non datur, prea sânţiţĭ părinţĭ!

Fóia maghiară are dreptate. Orĭ mergeţĭ cu stégulŭ limbei şi alŭ naţionalităţii romane, orĭ mergeţĭ cu stégulŭ maghiarismului violentŭ.

A servì deodată şi românismulŭ şi maghiarismulŭ este o curată imposibilitate şi cei ce stau la mijlocŭ şi nu sunt nicĭ calḑi nicĭ recĭ, îşĭ vorŭ atrage cu timpulŭ ura şi a unora şi a celorlalţĭ dintre combatanţĭ.

Frasele sunătóre, de carĭ se folosescŭ adversarii noştrii spre a trage pe Archiereii românĭ cu totulŭ în tabĕra lorŭ, sunt prea multŭ în trebuinţate şi prea multŭ deochiate prin fapte împlinite, decâtŭ ca sĕ mai pótă avé pretenţiunea d'a fi luate în seriosŭ.

Metropoliţii şi Episcopii noştri sunt destulŭ de luminaţĭ, ca sĕ scie se facă distincţiune între îndatoriile, ce le au faţă cu statulŭ şi între datoririle lorŭ archieresci şi românescĭ.

N'a pretinsŭ nimenĭ dela Archiereii românĭ sĕ-şĭ calce datoria lorŭ cătră statŭ. Ceea ce amŭ cerutŭ şi ceremŭ dela dênşii este ca între marginele legei sĕ apere cu tóte mijlócele ce le stau la disposiţiune şi cu tótă energia înaintea tronului şi a regimului interesele limbei române care este, după a lorŭ propriă mărturisire, *condiţiune de esistenţă* pentru biserica română.

Ḑice amintita fóiă maghiară, că temerile esprimate de Archiereii noştri la 1879 n'arŭ avé nicĭ o basă, deórece biserica nóstră nu e de locŭ periclitată prin întroducerea forţată a studiului limbei maghiare în scólele nóstre poporale confesionale şi că numai atuncĭ aceste temerĭ şi plângerĭ arŭ avé *órecare basă*, când s'ar pretinde ca tóte obiectele de învĕţământŭ din scólele nóstre sĕ fie propuse în limba maghiară.

Décă fóia maghiară concede şi numai atâta, atuncĭ ea recunósce deplina îndreptăţire a stăruinţelorŭ nóstre pentru apĕrarea limbei romane şi a învĕţămêntului nostru românescŭ.

De când guvernulŭ şi dieta maghiară au rupt'o cu politica ce şi-a aflatŭ espresiune în legea de naţionalitate dela 1868, rupte suntŭ şi zăgazurile, ce mai feréu scólele nóstre românescĭ de potopulŭ maghiarisărei şi astăḑĭ vede fiecare copilŭ de scólă în cătrău ţintesce noua politică, vede orĭ şi cine, că nenorocitulŭ curentŭ, care a datŭ nascere Kultur-egylet-ului din Clusiu, nu se va opri la legea din 1879. „Visulŭ şoviniştilorŭ este ca sĕ fie cu timpulŭ delăturată orĭ-ce stavilă s'ar mai opune maghiarisărei complete a scólelorŭ din ţéră.

Dovadă este chiar Peşta, unde nu se mai află aḑĭ nicĭ o scólă poporală germană, dovadă este cassarea a sute de scolĭ nemaghiare în Ungaria, dovadă este faptulŭ că guvernulŭ crează totŭ numai scolĭ maghiare şi nu ne dă voiă d'a ne mai înfiinţa scolĭ nicĭ din banii noştri, dovadă este introducerea forţată a limbei maghiare chiar şi 'n administraţiunea comunală, dovadă e purtarea guvernului maghiarŭ peste totŭ în cestiunea limbei, dovadă suntŭ în fine mărturisirile şi declarările făţişe ale foilorŭ maghiare în favórea maghiarisărei în stilŭ mare.

In nisce împrejurărĭ grave ca cele de aḑĭ şi faţă cu periculele ce ameninţă naţionalitatea şi biserica română, datorĭ suntŭ Metropoliţii şi Episcopii noştri români de a-şĭ căştigá merite nu pentru guvernulŭ maghiarŭ, ci pentru poporulŭ a căruia păstorire sufletéscă li-a încredinţat'o lorŭ prevedinţa. Cu acestŭ poporŭ trebue sĕ mérgă ei în tóte vremurile, lui şi numai lui trebue sĕ-şĭ dedice tótă munca şi stăruinţele lorŭ.

—o—

Politica esternă a lui Salisbury.

In şedinţa camerei lordilorŭ dela 6 Iuliu n. marchisulŭ Salisbury şi-a desfăşuratŭ ideile sale în privinţa direcţiunii ce va da politicei esterne şi asupra modului cum are de gândŭ sĕ resolveze diferitele cestiunĭ pendente, ca cea afgană, egiptênă ş. a.

Ce privesce cestiunea afgană, care e cea mai importantă, tractările cu Rusia se vorŭ reîncepe de acolo, unde s'au întreruptŭ la retragerea predecesorulŭ sĕu, şi va căutá sĕ o resolveze după cum cerŭ interesele statului, îndepliuindŭ îndatoririle ce şi le-a luatŭ asupră-şĭ Gladstone. Diferenţa principală în cestiunea graniţelorŭ afgane este defileulŭ Zulficarŭ. Anglia a promisŭ Emirului, că acestŭ defileu va rĕmâné Afganilorŭ. »Nu putemŭ abḑice la împlinirea acestei promisiunĭ — ḑise Salisbury. Este o cestiune de viéţă d'a restabilí la toţĭ încrederea, că Anglia, când şi-a datŭ cuvêntulŭ, îlŭ va şi ţiné.« Salisbury recunósce, că starea ţĕrilorŭ din Asia nu e stabilă, şi că cu tóta resolvarea pacinică a cestiunei afgane — după cum spera că va fi — şi cu tóte înţelegerile cu potentaţii acelorŭ ţĕrĭ, Anglia trebue sĕ-şĭ pună acolo graniţele în stare de apĕrare câtŭ mai curêndŭ.

Trecêndŭ la cestiunea egiptênă, prim-ministrulŭ englezŭ ḑice, că greutăţile ei suntŭ enorme. Cea dintêiu greutate constă în aceea, că la graniţă, în Chartum şi în Suachim, se află unŭ duşmanŭ învingĕtorŭ. Trebue sĕ se decidă cestiunea: cum sĕ se întrebuinţeze puterea armată a Egiptului, pentru ca sĕ ţină în depărtare barbarismulŭ fanaticŭ, sĕ se asigure graniţele Egiptului, şi civilisaţiunea, ce e de doritŭ a prinde rădăcină acolo, sĕ nu fie periclitată în casŭ de retragere a Angliei. Greutăţile militare suntŭ fórme marĭ, dar cele politice în privinţa Sudanului şi mai marĭ. »Noi nu putemŭ lăsa acele provincii cu totulŭ în mâna sorţii. Dar înainte de tóte trebue resolvată cestiunea financiară. Greutăţile diplomatice împedecă esecutarea convenţiunei încheiate.« Mai e apoi regularea raporturilorŭ internaţionale ale Egiptului cătră celelalte ţĕrĭ. Pentru tóte acestea trebue o politică prevĕḑĕtóre şi chibzuită.

Discursulŭ lui Salisbury a făcutŭ o bună impresiune atâtŭ în Anglia, câtŭ şi în strĕinătate.

—o—

SCIRILE ḐILEI.

Ordinaţiunea ministrului de justiţiă ungurescŭ, prin care se desfiinţéză juriulŭ în afacerĭ de pressă din Sibiu şi care s'a publicatŭ la 6 Iuliu n. în fóia oficială »Budapesti Közlöny« sub Nr. 31,482 c., are următorulŭ cuprinsŭ: »Vĕ încunosciinţezŭ (urméză adresa), că ministerulŭ reg., în basa plenipotenţei obţinute în § 3 art. de lege XXXII din 1871 cu modificarea punctului 8 şi 9 în § 5 a ordinaţiunei publicate cu data 10 Iuliu 1871, privitóre la stabilirea reşedinţelorŭ tribunalelorŭ şi judecătorielorŭ de cercŭ de ântêia instanţă, şi în legătură cu ordinaţiunile dela 31 Iuliu 1875 Nr. 2722 I. M. E. şi dela 15 Apriliu 1876 Nr. 1423 I. M. E. § 7, respective 5, privitóre la noua organisare a tribunalelorŭ regescĭ, desfiinţândŭ cerculŭ de activitate alŭ tribunalului reg. din Sibiu ca curte cu juraţĭ, a încorporatŭ, cu privire la aceste afacerĭ, ocólele aparţinĕtóre cercului numitului tribunalŭ reg. Sibiu, Braşovŭ, Deva şi Elisabetopole la cerculŭ tribunalului Cluşiu ca curte cu juraţĭ. Ordinaţiunea intră în vigóre cu ḑiua de 1 Augustŭ 1885. Datŭ în Budapesta, 27 Iuniu 1885. Dr. Theodor Pauler.

—0—

Astăḑĭ, Joi 27 Iuniu, s'au terminatŭ esamenele publice la scólele medii române de aicĭ. Alaltăerĭ au fostŭ esamenele claselorŭ gimnasiale, éră erĭ şi în parte şi astăḑĭ esamenele claselorŭ reale şi comerciale. Incheerea s'a făcutŭ printr'unŭ esamenŭ de musică, cu care ocasiune se esecutară esactŭ mai multe corurĭ. Impresiunea, ce au făcut'o aceste esamene asupra publicului de faţă, o putemŭ numí favorabilă. — Totŭ în ḑilele acestea s'au terminatŭ şi esamenele scólelorŭ elementare din protopopiatulŭ I alŭ Braşovului, care de astădată se ţinură cu mai multă stricteţă ca în anii trecuţĭ. Credemŭ, că în curêndŭ vom primí din partea persónelorŭ competente unŭ raportŭ amănunţitŭ despre observaţiunile făcute cu prilejulŭ acestorŭ esamene.

—0—

Societatea tinerilorŭ comercianţĭ neromânĭ din Braşovŭ întocmescŭ pe ḑiua de 12 Iuliu n. o petrecere la Fântâna popii (Honterusplatz). Plecarea e la ora 1 d. a. Nefiindŭ timpulŭ favorabilŭ, petrecerea se va ţiné la 19 Iuliu n., şi fiindŭ şi în acea ḑi timpulŭ urîtŭ, se va da séra în sala hotelului Nr. 1 o petrecere cu danţŭ.

—0—

Unŭ nou mijlocŭ de maghiarisare este înfiinţarea asilelorŭ de copii, în care vorŭ fi internaţĭ copii nemaghiarĭ şi mai alesŭ copii românĭ. Comisarulŭ ministerialŭ Szatmary a sositŭ în comitatulŭ Hunedórei, ca sĕ se pună în înţelegere cu »patrioţii de acolo« în acestŭ scopŭ. Acelaşĭ lucru îlŭ va face comisarulŭ şi în alte comitate ardelene.

—0—

Ni se scrie de lângă Reghinulŭ săsescŭ: »In ḑilele acestea în munţii Parajdului, unde păşunescŭ boii de

prin comunele din prejurŭ, urşii au omorâtŭ 14 boi; asemenea dintre oi multe pustiescŭ urşii.« Cnatu.

—0—

Totŭ de acolo ni se mai comunică, că secerişulŭ promite a fi îndestulitorŭ pentru toţĭ, holdele de grâu suntŭ frumóse; ploi încă cadŭ destule. Vitele însă n'au nicĭ unŭ preţŭ, pentru că nimenea nu cumpĕră, din pricină că n'au ómenii banĭ. Ce privesce sănĕtatea, ómenii stau bine; între vitele cornute încă nu bântue nicĭ o bólă,

—0—

Ni se comunică, că Dumineca pe la órele 3 d. a. s'a descărcatŭ asupra Tuşnadului o plóiă torenţială cu grindină în greutate de douĕ decagrame globuleţulŭ. Plóia a ţinutŭ a jumĕtate de oră.

—0—

Junimea română din Câmpia va întocmi o petrecere de veră în 26 Iuliu n. în grădina lui Grf. Mikes din Budatelecŭ, în folosulŭ scólei gr. cat. de acolo. Inceputulŭ la 2 óre postmeridiane. Preţulŭ intrărei: pentru o persónă 1 fl., pentru o familiă 2 fl. Oferte mărinimóse se vorŭ cuitá pre cale ḑiaristică.

—0—

Ploile torenţiale ce au cădutŭ peste Cohalmŭ au căsunatŭ câmpurilorŭ marĭ stricăciunĭ. Economii neavĕndŭ nutreţŭ pentru érnă, suntŭ siliţĭ sĕ 'şĭ vênḑă vitele la tómnă pe preţurĭ de batjocură.

—0—

In ḑilele trecute s'a întêmplatŭ o nenorocire în Seghedinŭ. Mureşulŭ crescuse atâtŭ de mare, încâtŭ la vĕrsarea lui în Tisa forma unŭ adevĕratŭ cataractŭ. Sâmbătă a fostŭ sĕptămână, o plută cu patru plutaşĭ românĭ — seu după jidovii dela »P. Ll.« valahĭ — plutea în josŭ pe Murĕşŭ. Ajungĕndŭ la vĕrsătura Mureşului, pluta fŭ răpită de valurĭ şi plutaşii căḑură în apă, înecându-se doi dintr'ênşii.

—0—

In comuna Dobra graséză între copii vărsatulŭ (bubatulŭ).

—0—

In spitalulŭ Carolina din Cluşiu se tractéză acum unŭ tênĕrŭ din Alba Iulia, care şi-a perdutŭ deodată graiulŭ. Bolnavulŭ a bĕutŭ la cafea unŭ paharŭ cu apă rece ca ghiaţa şi de atuncĭ nu mai póte scóte nicĭ o vorbă. Medicii speră, că 'lŭ vorŭ vindeca.

—0—

Legea tarifului autonomŭ aplicată dela 1 Iuliu n. de România asupra mărfurilorŭ ce se importă din statele care n'au convenţiunĭ cómerciale cu ea, cere ca comercianţii, carĭ importă mărfurĭ din statele contractante, sĕ fie provĕḑuţĭ cu certificate de provenienţă, liberate de agenţii consularĭ românĭ din staţiunile séu porturile de plecare séu de cătră şefulŭ vămii biroului de esportaţiune.

—0—

»România liberă« scrie, că în portulŭ Giurgiu de mai multe sĕptĕmânĭ se încarcă corăbii şi şlepurĭ pentru streinătate pe-o scară întinsă. Mai alesŭ porumbulŭ, precum şi rămăşiţe de alte cereale suntŭ fórte căutate de agenţii fabricelorŭ de spirturĭ din Ungaria şi Austria. Porumbulŭ se vinde pe 45 lei chila, în termenŭ de mijlocŭ.

—o—

Unŭ sfatŭ necerutŭ.

Oficiosulŭ „Nemzet" publică unŭ articulŭ de fondŭ scrisŭ de noulŭ „patriotŭ" Moldován Gergely, care a găsitŭ cu cale sĕ dea „sfaturĭ" Românilorŭ. Şi-a ḑisŭ: pentru ce numai Jidovii şi Armenii arŭ róde óse patriotice şi nu şi d-sa; pântecelui sĕ-i mérgă bine; câtŭ pentru limbă şi naţionalitate, bată-le vêntulŭ. Şi stândŭ strîmbŭ şi vorbindŭ „dreptŭ", Moldován consideră de flécurĭ tóte pretensiunile de dréptŭ ale Românilorŭ, ca „nefiindŭ basate pe drepturĭ istorice"; că numai de óste maghiară a fostŭ apĕratŭ statulŭ, că numai societatea maghiară şi spiritulŭ maghiarŭ au creatŭ instituţiunile, datinele ş. a., pe când celelalte rasse n'au avutŭ nicĭodată drepturĭ politice ş. a. Şi aşa în mână cu istoria lui Hunsdorfer séu ca „patriotŭ" Hunfalvy, care e cunoscută acum de tótă lumea cultă ca lipsită de logică şi de sinceritate, şi plină de rĕutate, mistificândŭ adevĕrurile istorice pentru ca sĕ ajungă unde e, ne spală cu ou şi cu oţetŭ, făcêndŭ-ne lipsiţĭ de cultură şi săræntocĭ, că multă apă are sĕ curgă până sĕ ajungemŭ la nivelulŭ „culturei maghiare," ba mai multŭ: nu vomŭ ajunge nicĭ odată. Luândŭ apoi în apĕrare tóte actele guvernului faţă cu noi, începe a ne descântá următórele sfaturĭ „patriotice":

„Politica sĕ o lase Românii la o parte; sĕ nu politiseze nicĭ o singură minută; sĕ pună de cuiu politica, căcĭ poporulŭ românŭ a slabŭ, ba încă şi mai multŭ: e necrescutŭ spre ceva bunŭ.«

Noi vomŭ rĕspunde fórte scurtŭ „sfătosului," căruia nu i-amŭ cerutŭ sfatulŭ: Câtŭ timpŭ poporulŭ românŭ nu se va compune din elemente perdute ca Moldovan Gyergely, precum şi suntemŭ convinşĭ că nu se va compune nicĭ odată, „sfaturile patriotice" ce se dau în „Nemzet" le lăsămŭ pe céma Gherguţilorŭ, carĭ suntŭ anume crescuţĭ pentru ele!

Ér ce privesce datele istorice, de care se folosesce spre bucuria nespusă a celorŭ dela „Nemzet," recomandămŭ lui Moldovan Gergely, sĕ mai înveţe la scólă şi sĕ mai citéscă şi alte istorii, nu numai de ale lui Hundsdorfer.

—o—

Valea Galdei, 23 Iuniu 1885.

Stimate Domnule Redactorŭ! Amŭ ajunsŭ timpulŭ sĕ esclamămŭ şi noi, din aceste părţĭ, ca cei din comitatulŭ Salnoc-Dobêca dimpreună cu poetulŭ:

Românĭ din patru unghiurĭ, acumŭ orĭ nicĭ odată
Uniţi-ve în cugetŭ, uniţi-vĕ-'n simţirĭ!

La lucru toţĭ, carĭ sunteţĭ de unŭ principiu! Contrarii némului nostru, propunŭ pe întrecute maghiarisarea. Şi celui mai de josŭ cărturarŭ maghiarŭ i s'a băgatŭ în capŭ »Cultur-egylet«-ulŭ din Cluşiu . . . Decĭ sĕ lucrămŭ cu bărbăţiă, ca sĕ nu ne perdemŭ limba şi naţionalitatea nóstră; ci sĕ fimŭ solidarĭ după ḑisa poetului:

Ah, timpurĭ fórte grele
Trecură preste noi;
Periamŭ sigurŭ în ele.
De nu eram eroi.

A trecutŭ gluma, trebuie sĕ punemŭ umĕrŭ la umĕrŭ, déca voimŭ sĕ ne scăpămŭ scumpa nóstră limbă, ce de seculĭ amŭ păstrat'o şi apĕrat'o contra uneltirilorŭ duşmane.

Sĕ veḑĭ, d-le Redactorŭ, cum se propagă maghiarisarea şi prin părţile nóstre, de când s'a înfiinţatŭ Cultur-egylet-ulŭ din Cluşiu. Solgăbirĕulŭ din Ighiu a aranjatŭ o petrecere în favórea acelei societăţĭ..... Măria sa d-lŭ br. Kemény Laszló a donatŭ şcólei române gr. cat. din Galda inf. 62 esemplare de Abecedare de Goncz... Ḑice proverbulŭ: »Cu lingura îţĭ dă sĕ mâncĭ, şi cu códa îţĭ scóte ochii«. Aşa face prea bunulŭ şi milosulŭ baronŭ. După ce le-au luatŭ păşunitulŭ din gura vitelorŭ, şi alte locurĭ precum celŭ numitŭ: Spinu,« le póte da ajutorŭ, şi vitele le morŭ de fóme; pe când aceste locurĭ le-au folositŭ bieţii lucrătorĭ până pe la 1875.

Unŭ fruntaşŭ românŭ din opidulŭ Teiuşĭ îmĭ comunică, cumcă în ḑilele trecute d-lŭ inspectorŭ reg. de şcóle Gáspár a venitŭ cu ordinŭ, ca sĕ înfiinţeze şcólă de statŭ în opidulŭ Teiuşŭ. Şi după cum mergŭ trebile, elŭ vrea ca cu 1 Septemvre a. c. sĕ închirieze o casă, spre a putea începe cursulŭ cu doi învĕţătorĭ, şi pe viitorŭ vorŭ clădi edificiulŭ şcolarŭ.

Din copilăriă'mĭ am petrecutŭ mai totŭ pre sub pólele munţilorŭ apusenĭ, şi n'am pomenitŭ, ca Maghiarii din aceste părţĭ sĕ se intereseze aşa de multŭ de şcóle fie chiar maghiare, tóte acestea le lăsau la o parte. — Acum lucră cu puterĭ unite spre a'şĭ lăţi limba şi a face din nemaghiarĭ, maghiarĭ. Au sedusŭ pe mai mulţĭ învĕţătorĭ românĭ de s'au înscrisŭ ca membri la reuniunea învĕţătorilorŭ maghiarĭ, condusă chiarŭ d-lŭ inspectorŭ de şcóle.

Invĕţătorulŭ din Benicŭ a fostŭ pusŭ pe piciorŭ, ca sĕ petiţiuneze la inspectorulŭ de şcóle, spre a-i da unŭ ajutorŭ, fiindŭ că elŭ a propusŭ limba maghiară şi de voiescŭ elŭ e gata a pune esamenŭ cu elevii din limba maghiară; însĕ unŭ Românŭ bunŭ l'a împedecatŭ ḑicêndu-i: Acésta sĕ nu o facĭ! că nu Maghiarii îţĭ dau subsistinţa, ci Românii. Decĭ recomândŭ fraţilorŭ învĕţătorĭ, ca propunêndŭ şi altă limbă sĕ nu neglijeze desvoltarea elevilorŭ în limba lorŭ maternă, căcĭ ḑice poetulŭ:

Limbă, ţéră, vorbe sfinte la strămoşĭ erau
Ei ar plânge în morminte când ne-ar asculta,
A lorŭ geniu ne şoptesce din mormêntŭ mereu:
Vorbiţĭ scrieţĭ românesce pentru Dumnedeu!

Asupritulŭ.

—o—

Unŭ procesŭ criminalŭ în Deva.

Deva, 4 Iuliu n. 1885.

(Urmare.)

Se vorbesce, că primulŭ acusatŭ a fostŭ fórte rĕu crescutŭ, de aceea încă ca copilŭ şi studentŭ era gróza conşcolarilorŭ şi a învĕţătorilorŭ sĕi. Când a umblatŭ la şcólele reale din Deva, a bătutŭ pe mai mulţĭ studenţĭ, pe unulŭ l'a spintecatŭ cu bricegulŭ, la altulŭ i-a smulsŭ pĕrulŭ, ba se ḑice, că ar fi bătutŭ şi pe unulŭ dintre învĕţătorii sei. In scurtŭ de tênĕrŭ a datŭ semne, că ce omŭ o sĕ iesă dintr'ênsulŭ.

După absolvarea câtorva clase şi după ce nicĭ la miliţiă (căcĭ este înrolatŭ la reg. 100) n'a putută sĕ-şĭ facă carieră, — după datina de pe la noi, — a fostŭ aplicatŭ acì ca esecutorŭ, acì ca supraveghiătorŭ de pădure şi în fine se lipì de tatălŭ sĕu şi trecea de adjunctŭ notarialŭ, spre gróza şi nefericirea acelora, carĭ au ajunsŭ sub mâna lui.

Ajunsŭ în pene mai bune, din ḑi în ḑi devenì mai îmbuibatŭ şi mai rabiatŭ. Cea mai distinsă a lui plăcere era, ca sĕ umble din satŭ în satŭ, înarmatŭ cu puşca şi cu unŭ cuţitŭ vênătorescŭ. După ce „se făcea cu „voiă bună«, apoi se apuca la bătaiă cu orĭ şi cine care îi venea în cale, — aşa încâtŭ deja îlŭ cunoscea întregŭ ţinutulŭ, unde locuia, ca pe unulŭ de care totŭ omulŭ cu minte se ferea ca de unŭ câne turbatŭ. Ca esecutorŭ, ca îngrijitorŭ peste pădurile erariale şi ca adjunctŭ notarialŭ, împărţia »poruncile« într'unŭ modŭ deosebitŭ, cu înjurăturĭ, cu pălmuirĭ, cu lovirĭ şi îmbutuşirĭ cu patulŭ puscii şi cu mănunchiulŭ cuţitului.

In tómna anului 1883, cam cătră sfîrşitulŭ lunei lui Noemvre, voinicosulŭ domnişorŭ, după ce se »ospĕtà« la preotulŭ din Zdrapţĭ şi după ce a mai cutreieratŭ cu câţĭva amicĭ ai sĕi crîşmele din pregiurŭ, s'a abătutŭ la crîşma jidanului Grossman, unde petreceau mai mulţĭ.

Hazardulŭ Baternai, cam bĕutŭ cum era, pretindea, ca toţĭ óspeţii din acea crîşmă sĕ se depărteze de acolo,

FOILETONŬ.

Esteriorulŭ bărbaţilorŭ marĭ.

(După Dr. P. R.)

(Urmare şi fine)

Leonardo da Vinci era unŭ omŭ, pe care natura l'a dăruitŭ cu tóte darurile ei preţióse. In ce priveşce talentele lui, era unŭ geniu universalŭ; pentru abilitatea sa ca pictorŭ e celŭ mai viu documentŭ cina de taină a lui Cristosŭ; elŭ a făcutŭ descoperirĭ strategice, a făcutŭ canalurĭ, s'a ocupatŭ cu matematica şi mecanica, ca şi cu musica şi poesia. Elŭ s'a distinsŭ prin simetria trăsurilorŭ feţii sale, prin figura lui frumósă şi eleganţa ţinutei, prin dibăciă şi putere estraordinară corporală.

Raphael încă avea de tóte: talentulŭ spiritului sĕu era împreunatŭ cu frumseţea corporală şi mai că apare „ca o ediţiune pămêntéscă a archanghelului, alŭ cărui nume îlŭ pórtă.« Elŭ a dusŭ o vieţă fericită în activitate neobosită. Dar şi la dênsulŭ se adeverì, ca şi la Mozart şi alţii, ḑisa: că cei ce suntŭ plăcuţĭ lui D-ḑeu morŭ de timpuriu; în etate de 37 anĭ îlŭ răpì mórtea din mijloculŭ artei, a cărei culme o ajunsese.

Mai totŭ aşa de tênĕrŭ murì şi poetulŭ Byron, la carĭ calităţile cele marĭ erau însoţite de defecte totŭ atâtŭ de marĭ. Genialŭ, elŭ era totdeodată de familiă mare, şi frumosŭ. »Acéstă faţă palidă e ursita mea,« sĕ fi ḑisŭ o damă, când l'a vĕḑutŭ. Frumseţea feţei sale classice, care îlŭ făcea spre nenorocirea lui atâtŭ de plăcutŭ înaintea sexului frumosŭ, era încât-va jignită prin aceea, că elŭ ca şi W. Scott, era schiopŭ. Pe când însă celŭ din urmă lua lucrulŭ în sensŭ umoristicŭ şi căuta sĕ esceleze cu spiritulŭ mai multŭ, Byron încă se silea sĕ se distingă prin scrierile sale, dar totuşĭ îi părea tare rĕu, că e schiopŭ. atâtŭ era elŭ de deşertŭ. Prin costumŭ şi ţinută căuta sĕ acopere cu orĭce preţŭ defectulŭ lui şi când îi spunea cineva, că e schiopŭ, se simţea adêncŭ ofensatŭ.

Când ginerile lui Scott, Lochardt, care a călĕtoritŭ prin Germania, îi vorbea lui Scott despre frumseţea maiestatică a lui Goethe, reflectà Scott: »Celŭ mai mare semiḑeu, pe care l'am vĕḑutŭ eu, a fostŭ predicatorulŭ C. în M., lumea îi ḑicea Joe, pentru că elŭ a representatŭ în mai multe rêndurĭ înaintea artiştilorŭ chipurile ḑeilorŭ; elŭ era unŭ omŭ cum se cade; dar poesiă nu şcia mai multă decâtŭ crîsniculŭ sĕu. Ce priveşce pe poeţĭ, eu am vĕḑutŭ pe cei mai bunĭ din timpulŭ şi patria mea, deşì Burns avea ochii cei mai preţioşĭ, totuşĭ nicĭ unulŭ dintre ei nu se arĕta şi în esteriorŭ ca poetŭ, precum se arĕta Byron".

Goethe povesteşce în tractatulŭ sĕu despre aseḑiulŭ dela Mainz, că întorcêndu-se la hotelulŭ sĕu din Mannheim i s'a întêmplatŭ o aventură curiósă: »La masa cea lungă stetea între alţii Riez, unŭ bărbatŭ mare bine făcutŭ, putenicŭ şi latŭ în umĕrĭ, o figură, ce se potrivia cu servitorulŭ lui Fridericŭ Wilhelm . . . . Eu am vĕḑutŭ că Riez s'apropriă de mine, mĕ salută, se bucură de cunoscinţa, ce a făcut-o cu mine, mĕ linguşì puţinŭ şi ḑise după aceea, sĕ'lŭ scuzŭ, dar elŭ are şi unŭ interesŭ personalŭ, căcĭ m'a găsitŭ şi vĕḑutŭ aicĭ. Până acuma a totŭ auḑitŭ, că spiritele marĭ şi ómenii de geniu trebue sĕ fie micĭ şi slabĭ, bolnăvicioşĭ, şi că i s'au adusŭ mai multe esemple despre ómenĭ de felulŭ acestora. Acésta l'a supĕratŭ pe elŭ totdéuna, căcĭ elŭ crede că şcie şi elŭ ceva, deşì e sănĕtosŭ, putenicŭ şi mare; acum însĕ se bucură, căcĭ a găsitŭ în mine unŭ bărbatŭ, care deşì în esteriorŭ mĕ arătŭ destulŭ de bine făcutŭ, şi totuşĭ trecŭ de unŭ geniu."

In faptă e frumuseţea la bărbaţii, carĭ s'au distinsŭ cu spiritulŭ lorŭ, cam rară. Mai desŭ o găsescĭ la artiştĭ. Michel Angelo însĕ n'a fostŭ frumosŭ, şi nu prea îĭ părea bine de Leonardo da Vinci, care consciu de frumseţea lui purta lucsŭ. Ochii plinĭ de focŭ ai acestuia, barba lui frumósă împuneau, capulŭ lui Michel Angelo din contră era diformŭ. Fruntea era prea scósă, craniulŭ prea latŭ, partea de josŭ a feţii multŭ mai mică ca cea de susŭ, avea ochĭ micĭ; ce însĕ îlŭ făcea şi mai pocit,

căcĭ — dicea — elŭ avea voiă sĕ-şĭ petrécă singurŭ. Provocarea acésta impertinentă a făcutŭ resensŭ şi unii se încercară a'i trage la îndoială dreptulŭ de a dispune într'unŭ modŭ atâtŭ de arbitrarŭ. Din vorbă, vorbă. . . destulŭ, că primulŭ acusatŭ, fără ca cineva sĕ'lŭ atace, ridică puşca şi îmbuluşesce cu ea pe unulŭ şi pe altulŭ, apoi scóte cuţitulŭ din técă (16 cent. lungime şi 2 cent. lăţime) şi începe a da cu elŭ în drépta şi în stânga, pănă ce rănesce pe unulŭ la bărbiă, pe altulŭ la mână şi pretinde din nou, ca sĕ se depărteze toţĭ de acolo, că de nu pe toţĭ îi ómóră.

Intre acestea unŭ bietŭ ţiganŭ, cu numele Braţina Truţa a lui Ursu, vrêndŭ sĕ se ducă din crîşmă, ajunge în imediata apropiere a domnişorului, care vĕdêndu-lŭ lângă sine se repede la dênsulŭ şi-lŭ împunge cu cuţitulŭ în spate, încâtŭ ţiganulŭ de locŭ a murilŭ, — ér ceilalţĭ vĕdêndŭ mórte de omŭ, s'au depărtatŭ cu frică şi scârbă. Domnişorulŭ Imre apoi s'a dusŭ şi éră s'a pusŭ la bĕute şi când a venitŭ sĕ-lŭ prindă şi sĕ-lŭ dea în judecată, s'a opusŭ, îcâtŭ abia l'au pututŭ legá şi transferá la loculŭ unde cu totŭ dreptulŭ a meritatŭ sĕ ajungă.

Totŭ în anulŭ 1883, cătră sfirşitulŭ lunei lui Maiu, tatălŭ sĕu l'a încredinţatŭ ca pe substitutŭ alŭ sĕu, ca sĕ taie unŭ drumŭ vicinalŭ. Cu acéstă ocasiune domnişorulŭ Imre şi-a arĕtatŭ tótă cultura inimej sale. Voindŭ a-şĭ căştigá merite, se luà din satŭ în satŭ, cu gendarmĭ lângă elŭ, şi huiduia ómenii la facerea drumului. Care făcea vre-o obiecţiune, căpĕtá pălmĭ şi lovirĭ cu patulŭ puşcii şi încă ajungea şi pe mâna gendarmilorŭ, carĭ îlŭ legau botŭ şi arĕtau calea înainte. Adecă ropotă, ba robiă formală. După ce aduná unŭ numĕrŭ órĕ-care de lucrătorĭ (ca la o sută, o sută cincĭ-dĕcĭ) îi ducea la drumŭ şi apoi tótă diua în călcâiulŭ lorŭ, cu gendarmii pe lângă elŭ, bătea când pe unulŭ, când pe altulŭ. După însĕratŭ n'a lăsatŭ poporulŭ acasă, ci cu gendarmii l'a silitŭ sĕ se culce sub cerulŭ liberŭ, ca sĕ fiă a doua di din nou toţĭ la lucru, ér domnia sa s'a pusŭ la bĕute cu gendarmii. Pela 11 óre, adecă după ce bieţii ómenĭ aţipiseră a dormi, — domnişorului îi vine o ideiă, că poporulŭ nu e aşedatŭ în locŭ bunŭ, ci ar trebuí sĕ-lŭ mute mai la vale (într'unŭ locŭ mocirlosŭ); se duce decĭ la ei, şi îi tredesce cu patulŭ puşcii, silindu-i sĕ stea toţĭ în liniă ca cătanele, apoi sĕ mergă în vale la culcuşŭ. Bieţii ómenĭ, obosiţi şi somnoroşĭ, au începutŭ a fi nemulţumiţĭ şi a protestá, ba unii se opuseră a merge, — ei, certă şi nemulţămire, — dér în fine se ducŭ şi acolo. Abia se aşedară şi domnişorulŭ éră comandă îndĕrĕptŭ.

In scurtŭ domnişorulŭ Baternai îşĭ esercita puterea ca unŭ paşă. Gendarmii încă se scârbiseră dela o vreme şi decĭ unulŭ din ei i-a denegatŭ categoricŭ orĭce ajutorŭ. Cu acéstă ocasiune domnişorulŭ Baternai a bătutŭ şi a rănitŭ (mai greu şi mai uşorŭ) pe mai mulţĭ; între alţii lui Ioanŭ Circo a Ioanei i-a ruptŭ mâna cu patulŭ puşcii, pe altulŭ l'a lovitŭ totŭ cu patulŭ puşcii în peptŭ şi în spate, încâtŭ acela a zăcutŭ în patŭ mai multe lunĭ, — pe unii i a prinsŭ de pĕrŭ şi i-a scuturatŭ de li-se clătinau creerii, pe alţii i-a bătutŭ cu ţevea puşcii, şi érăşĭ pe alţii cu pălmile ş. a. In scurtŭ i-a tiranisatŭ, ca unŭ omŭ desbrăcatŭ de orĭce simţŭ umanŭ.

Huiduitulŭ la drumŭ încă s'a făcutŭ într'unŭ modŭ specialŭ. Domnişorulŭ adecă nu şi-a spartŭ capulŭ cu aceea, că cine e datorŭ şi cine nu a merge la facerea drumului, nicĭ cu aceea, că celŭ ce e dusŭ cu sila prin gendarmĭ n'are nicĭ o merinde şi e dusŭ fără pălăriă şi haine trebuinciόse în luna lui Maiu. Ce i-a păsatŭ lui, că o sută, o sută cincĭ-decĭ de ómenĭ au vite şi economiă acasă şi că la casŭ de opunere nu elŭ este judecătorulŭ, care îi póte sili la muncă. Pe unulŭ l'a dusŭ cu puterea la drumŭ, chiarŭ dupăce sosise dela Abrudŭ şi nu i-a permisŭ nicĭ sĕ îmbuce ceva, şi deşi respectivulŭ era şi bolnavŭ, l'a bătutŭ, l'a chinuitŭ şi l'a tîrîtŭ cu gendarmii pănă la drumŭ, unde bietulŭ omŭ a cădutŭ fără nicĭ o putere.

Nobilulŭ domnişorŭ, făcêndŭ preumblările sale prin pădurĭ, avea pasiune de a împuşca cânii oierilorŭ şi păstorilorŭ de vite, fără nicĭ unŭ motivŭ fundatŭ. Aşa a împuşcatŭ unŭ câne de lângă stăpână. O nenorocire şi o întêmplare, că nu fù şi dênsa împuşcată.

La facerea drumului, dela cei ce nu veniau, sĕu pe carĭ nu-i putea aduce, pretindea sĕ-i facă mâncărĭ, sĕ-i frigă pui ş. a. Unii îlŭ acusau cu aceea, că prin unulŭ şi altulŭ, ba chiarŭ şi dênsulŭ directŭ, ameninţa că va duce drumulŭ prin grădinile şi locurile mai bune ale acusatorilorŭ, décă nu vorŭ solvi anumite sume şi dacă nu-i vorŭ da de mâncare şi de bĕutŭ, alţii dicŭ, că a şi primitŭ unele sume, ér alţii, că barbariile lui i-au pusŭ în desperare.

Domnişorului îi plăceau şi glumele. Aşa într'o di, întêlnindŭ unŭ băiatŭ de ţĕranŭ, numai aşa de glumă l'a prinsŭ de şéle şi ridicându-lŭ cu o mână în aerŭ, a trasŭ cu elŭ de vĕtră, încâtŭ băiatulŭ a mai ameţitŭ de trântélă.

Cu ocasiunea unei banchetărĭ, într'o crîşmă din Baia de Crişŭ, bătându-se în peptŭ, domnişorulŭ Imre se lăuda, că elŭ póte sĕ comită orĭce faptă, fără ca sĕ aibă teamă, că va fi pedepsitŭ, fiind-că îlŭ are pe preşedintele tribunalului din Deva în buzunarŭ, şi acela nu va cuteza, sĕ-i facă ceva....

Mai zelosŭ a fostŭ domnişorulŭ Imre ca esecutorŭ. Ca statulŭ sĕ nu păgubescă cumva, esecuţiunile efeptuite de elŭ vorŭ rĕmâné de tristă aducere aminte. Afară de ameninţările cele mai ordinare şi ilegale, mai vedemŭ, că domnişorulŭ Imre efeptuia esecuţiunile şi în capŭ de nópte. Se ducea uneorĭ pe la medulŭ nopţii, scula pe bieţii restanţierĭ din patŭ cu patulŭ puscii, şi cu întrevenirea gendarmilorŭ efeptuia esecuţiunea în medŭ de nópte.

Ca sĕ insufle frică în teróre, umbla mai cu sémă cu asistenţă de gendarmĭ. Ii plăcea sĕ înfrice mai alesŭ pe crîşmarii de jidanĭ. Aşa s'a dusŭ odată la casa unui jidanŭ, pe care adesea l'a ameninţatŭ, şi aflândŭ uşa încuiată, a întratŭ în casă cu forţa. Bietulŭ jidanŭ aflase de mai nainte, că o sĕ-lŭ cerceteze domnişorulŭ, de aceea de cu bunŭ timpŭ, a fugitŭ de acasă cu întréga lui familiă.

In scurtŭ, primulŭ acusatŭ Baternai Imre, în calitate de esecutorŭ, păzitorŭ de pădure şi adjunctŭ notarialŭ, în escursiunile şi esmisiunile sale, n'a făcutŭ alta, decâtŭ mai cu sémă a terorisatŭ şi a maltratatŭ pe toţĭ, câţĭ îi erau în cale. (Va urmá.)

—o—

DIVERSE.

Innebunitŭ. — „Gil-Blas« ne spune, că mai deunădĭ unŭ nenorocitŭ cu numele Wolovsski a fostŭ lovitŭ de unŭ accesŭ de nebuniă, în culoarele Palatului Burbon. Elŭ începù de odată sĕ strige: »Prinţulŭ Bismarck a voitŭ sĕ mĕ cumpere; elŭ mi-a oferitŭ banĭ, mulţĭ banĭ pentru a trăda Ungaria. I-amŭ rĕspunsŭ cum merita: Suntŭ ruda senatorului Senei, reposatului Wolovsski. Franţa va trebui sĕ 'mĭ păstreze recunoşcinţă de ce am făcutŭ pentru dênsa». Nenorocitulŭ Ungurŭ a fostŭ condusŭ afară de către doi uşierĭ. Wolovsski este corespondentulŭ mai multorŭ diare unguresci şi austriace.

***

Descoperire archeologică. — O preţiósă descoperire archeologică s'a făcutŭ deunădĭ în România de peste Milcovŭ, scrie »Naţiunea«. Cu ocasiunea lucrărei şoselei naţionale dela Târgu-Frumosŭ, la Hârlău, lucrătorii săpândŭ pentru a scóte nisipŭ din pisculŭ Cucutevi, ce îi dice şi Cetăţuia, au datŭ peste mai multe vase pe care le sparseră fără milă orĭ remuşcare. D. C. Butculescu aflândŭ despre acésta se duse îndată în localitate şi după lungĭ săpăturĭ se descoperì mai multe obiecte preistorice, între altele nişte toporaşe de calcarŭ, de schistŭ păturosŭ, tîrnăcópe din cornŭ de cerbŭ, sule de osŭ, cuţitae şi săgeţĭ de silexŭ, greutăţĭ de năvodŭ şi greutăţĭ de cântăritŭ; s'au mai găsitŭ şi idolaşĭ atâtŭ de sexulŭ masculinŭ câtŭ şi de sexulŭ slabŭ, făcuţĭ în lutŭ arsŭ şi care, după cum ne informéză corespondentulŭ nostru, au multă asemănare cu cei descoperiţĭ de d. Henry Schliemann la Micena, Tyrenta şi Troia, şi cu cei găsiţĭ de d. Butculescu în măgurele Calomfirescĭ, Zimbreaschi şi Balaciului din Teleormanŭ.

***

O povaţă. — „România« scrie: Unŭ remediu fórte eficace contra înţepăturilorŭ primite dela insecte consistă în ungerea locurilorŭ înţepate cu o surcea mică de lemnŭ udată cu amoniacŭ (alcalivolatilŭ,) sĕu udatŭ cu parchborur de ferŭ. Sĕ se ude în urmă, din când în când, cu apă amoniacală, (o linguriţă de cafea de amoniacŭ într'unŭ paharŭ cu apă.) Durerea, umflătura şi roşéţa vorŭ dispăré cu repediciune.

***

Nascere periculósă. — Din Berzava i se scrie »Bisericei şi Scólei,« că o femeiă română de acolo, mamă a 7 copii, a născutŭ în dilele trecute, în a şéptea lună după concepţiune, 3 copii gemenĭ, toţĭ trei morţĭ. Mama lorŭ încă este în periculŭ de mórte în urma acestei nascerĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

era nasul, pe care îl turţise Torrigiano, unul dintre şcolarii sĕi.

Faţa totdéuna palidă a lui Mozart nu era neplăcută, dar nicĭ nu esprima ceva deosebitŭ. Marelui componistŭ nu-i plăcea, când îi spunea cineva, că esteriorulŭ sĕu promite fórte puţinŭ. (Unŭ cântăreţŭ, care nu'lŭ cunoşcea, l'a ţinutŭ de unŭ croitorŭ). Schubert avea o faţă rotundă, grósă, o frunte nu tocmai înaltă, buze mărişóre, sprâncene dese, pĕrŭ desŭ buclatŭ, şi unŭ nasŭ grosŭ turtitŭ: în întregulŭ sĕu o figură de arapŭ.

Despre Schiller se scie, că n'a fostŭ frumosŭ: când era tênĕrŭ avea pĕrŭ roşu şi pete pe obrazŭ, etc. De micŭ bolnăviciosŭ, a negligeatŭ binele corpului sĕu, lucra nopţĭ întregĭ şi esercitá crerii pe contulŭ celorlalte organe; numai târdiu a sciutŭ aprecia valórea unui corpŭ sănĕtosŭ. Despre renumitulŭ umoristŭ englesŭ Lorenz Sterne, dice unŭ autorŭ: »Figura şi portretulŭ lui erau atâtŭ de originale, încâtŭ vĕdêndu-lŭ cine-va de prima óră abia îşĭ putea stăpâni rîsulŭ.« Newton n'a fostŭ unŭ bărbatŭ de unŭ esteriorŭ de ceva. Leibniz avea unŭ capŭ mare cu ochĭ micĭ, umerĭ laţĭ, picióre strîmbe şi slabe şi mergea gheboşatŭ. —

Plato era de neamŭ vechiu aristocraticŭ din Athena şi avea avere mărişóră; puterea şi fruntea corpului sĕu i-o laudă unii biografĭ. (Se dice că la începutŭ a purtatŭ numele străbunului sĕu Aristotele şi numai porecla i-a fostŭ Platon; acésta i-a dat'o învĕţătorulŭ sĕu de gimnastică pentru structura puternică a corpului sĕu). După Plutarch, elŭ avea umerĭ înalţĭ; avea pĕrŭ buclatŭ, Aristotele pĕrŭ desŭ bine cultivatŭ; semiluna se lăţea totŭ mai tare pe capulŭ încordatŭ alŭ marelui cugetătorŭ. Stagirit, care petrecea la curtea regilorŭ din Macedonia ca fiulŭ medicului regescŭ şi ca educatorulŭ principilorŭ, represintă, în ce privesce îngrijirea de esteriorŭ, prin gustulŭ sĕu pentru îmbrăcăminte frumósă, pe cavalerulŭ în sciinţă.

Este cunoscută urîciunea lui Socrate, pe care îlŭ compară Alcibiade cu Silenii dicêndŭ, că-i sémĕnă în esteriorŭ satyrului Marsyas. Negreşitŭ că, décă privimŭ busta din Villa Albani, păstrată de P. Schuster în colecţiunea portretelorŭ rĕmase a filosofilorŭ grecĭ, nu-i putemŭ dice că e frumosŭ, nicĭ graţiosŭ. »Nu se potrivescŭ, dice Schuster, aceste buze gróse fórte bine pentru o trompetă? Nu vine omulŭ la idea, când vede acéstă tuberculă de nasŭ, că e predestinatŭ a se înroşí de darulŭ lui Dyonisius?« Insĕ în boltitura frunţii residéză dómna minte, care se manifestă în ochii lui strălucitorĭ. Socrate a servitŭ totdéuna de esemplu pentru contrastulŭ dintre esteriorulŭ şi valórea internă a omului!

Noi nu suntemŭ aderenţĭ ai frenologiei, care admite, că forma esterióră a craniului corĕspunde întru tóte formei creerilorŭ şi că calităţĭ complicate spirituale îşĭ au organele lorŭ anumite în creerĭ, aşa că cultivarea talentului poeticŭ d. e. se póte cetí după forma esternă a craniului. Dar e constatatŭ, că d. e. mărimea şi greutatea creerilorŭ stă în proporţiă cu desvoltarea inteligenţii. Ómenii cu talente escelente, carĭ lucră multŭ cu spiritulŭ, se distingŭ cu deosebire prin o frunte lată, înaltă şi boltită, astfelŭ Michel Angelo, Paganini, Kant, Goethe, Schiller, Napoleonŭ I. etc. — Despre Diderot dice Meister: »Fruntea sa lată, deschisă şi rotundă era espresiunea imposantă a unui spiritŭ cuprindĕtorŭ, limpede şi fructiferŭ.« Ariost avea o frunte lată şi boltită, Tasso înaltă şi largă. Creerii naturalistului Cuvier au avutŭ greutatea colosală de 1829 96 grame, ai poetului Byron 1807 grame etc.

După Palleske, Schiller avea o voce ca şi Luther şi Napoleon I, înaltă şi afectată. Filosofulŭ Plato avea o voce subţire şi Aristotele era pelticŭ, Demostene, cum se scie, a avutŭ sĕ lupte cu marĭ greutăţĭ, pe care elŭ învingêndu-le a devenitŭ celŭ mai mare oratorŭ alŭ anticităţii. Luther cu puternica lui voce alarma ţéra întrégă ca sĕ deştepte spiritele pentru o lume nouă şi aşa mai departe.

Din cele espuse urméză, că esteriorulŭ omului nu condiţionéză mai de locŭ mărimea lui spirituală. In totŭ casulŭ însĕ a mai consultŭ, ca perfecţiunea corpului sĕ mérgă mână în mână cu perfecţiunea spiritului; acésta e problema orĭ cărui individŭ! Tr.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Iuliu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.95
Rentă de hârtiă 5%	91.55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.50
Bonurĭ rurale ungare	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.75
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98 25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 90
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119 70
Renta de hărtiă austriacă	82.60
Renta de arg austr.	83.45
Renta de aur. austr.	109 05
Losurile din 1860	139 25
Acţiunile băncei austro-ungare	865.—
Act. băncei de creditŭ ung.	289 25
Act. băncei de creditŭ austr.	285.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.89
Napoleon-d'orĭ	9.87
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.10
Londra 10 Livres sterlinge	124.50

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 25 Iuniu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	89	90
Renta rom. amort. (5%)	93 1/8	93 5/8
» convert. (6%)	88 1/2	89 1/2
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	101 1/4	101 3/4
» „ „ (5%)	85 3/4	86 1/4
» » urban (7%)	98 1/2	99 1/2
» » » (6%)	91 3/4	92 1/8
» » » (5%)	83 1/4	84 3/4
Banca naţională a României	1260	1280
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	9 1/4	10 1/4
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 8 Iuliu st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.92	Vênd.	8.94
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.84	»	9.86
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.20
Imperialĭ	»	9.94	»	9.97
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.50	»	125.
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Nr. 7631—1885.

Concursŭ.

Spre ocuparea unui postŭ vacantŭ de cancelistŭ la căpitănia orăşenéscă, împreunatŭ cu salariulŭ anualŭ de 450 fl. şi indemnitate pentru locuinţă 100 fl. sĕ escrie prin acésta concursŭ.

Petenţii pentru acestŭ postŭ au pe lângă documentarea sciinţelorŭ scolare, cunóscerei celorŭ 3 limbĭ ale ţĕrei, destoiniciei în resortulŭ de conceptŭ, purtărei lorŭ morale, şi că nu au trecutŭ etatea de 40 de ani — a-şĭ aşterne petiţiunile astfelŭ instruate pănă în 22 l. c. órele 5 p. m. subscrisulŭ magistratŭ.

Braşovŭ, 4 Iuliu 1885.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, cari vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885, prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea întrégă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căleĭ ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.45	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clujiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mezö-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Lądány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.4[illegible]	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.35	6.24	—
Clujiu (	—	10 01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12 57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.3[illegible]	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2.35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7 53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.59

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3 10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.0[illegible]
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11 37	7.[illegible]5
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.